

การเพิ่มพูนความรู้ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒

(Knowledge Enhancement of Librarian Teachers at Primary Schools

Under the Jurisdiction of the Samut Prakan Primary Educational

Service Area Office Two)

มาลี ลาภมูล^๑

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเพิ่มพูนความรู้ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ (Continuing education of librarian teacher in Samut Prakan Primary Educational Service Area Office Two) วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการทำงานของครูบรรณารักษ์ และความต้องการพัฒนาความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดสมุทรปราการ เขต ๒ ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน ๑๐๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า

โรงเรียนส่วนใหญ่มีห้องสมุดเอกเทศโดยเฉพาะ มีที่นั่งอ่านหนังสือไม่เกิน ๒๐ ที่นั่ง และมีหนังสือ ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ เล่ม ส่วนผู้เลือกซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด คือ ครูบรรณารักษ์และผู้บริหารโรงเรียน นอกจากนี้ห้องสมุดยังได้รับหนังสือจากผู้มีจิตอนุเคราะห์ทั่วไป ส่วนใหญ่ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ให้บริการ ๑-๕ เครื่อง ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมในวันภาษาไทย วันสุนทรภู่ และวันสำคัญอื่น ๆ และการจัดบริการตระกร้าหนังสือเคลื่อนที่

ครูบรรณารักษ์มีปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูบรรณารักษ์มีปัญหาในด้านวัสดุห้องสมุด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านครุภัณฑ์ ด้านผู้ใช้ห้องสมุด ด้านบุคลากร ด้านการเงินท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่และด้านผู้บริหาร มีปัญหาในระดับปานกลาง

^๑ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ครูบรรณารักษ์มีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังเช่น ความต้องการไปดูงานโรงเรียนแกนนำห้องสมุด ๓ ดี อบรมการจัดกิจกรรมและส่งเสริมการอ่านเชิงรุก เป็นต้น

ครูบรรณารักษ์มีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบริการ ด้านงานเทคนิค และด้านการบริหาร

ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดที่สำเร็จการศึกษา และสังกัดโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดและมีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ห้องสมุดโรงเรียน/ครูบรรณารักษ์/การเพิ่มพูนความรู้

ABSTRACT

In this thesis, the researcher studies selected librarian teachers at primary school libraries in respect to the conditions of their work and the problems they encounter. In addition, the researcher considers the needs of these librarian teachers in developing their knowledge of library science as applicable to their work.

Using the method of stratified random sampling, the researcher selected a sample population consisting of 105 librarian teachers in libraries at primary schools under the jurisdiction of Samut Prakan Primary Educational Service Area Office Two. The research instrument utilized for collecting relevant data was a questionnaire.

Using techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of percentage, mean and standard deviation. The researcher also employed a *t* test technique and the *F* test technique in the further analysis of the data collected.

Findings are as follows:

The largest proportion of the schools under study had libraries with a seating capacity of not more than twenty seats and had approximately 1,001 to 5,000 books. The persons selecting books for the libraries were librarian teachers and school administrators. In addition, libraries received books as donations from members of the general public.

The largest proportions of these libraries have from one to five computers for purposes of service provision. Libraries host activities on Thai Language Day, Sunthorn Phu Day, and other days of significance. They also provide mobile book baskets.

Overall these librarian teachers encountered problems in the operation of libraries at a moderate level. When considered in each aspect, it was found that the librarian teachers faced problems in the aspect of library materials at a high level. In regard to the aspects of durable articles; library users; personnel; local finance; buildings; and administrators, they were confronted with problems at a moderate level.

Overall, librarian teachers exhibited needs for knowledge enhancement through the use of various methods at a moderate level. These needs were a field trip to three dimensional (3-D) library model schools; training for organizing activities and progressive reading enhancement; and other needs.

These librarian teachers displayed needs for knowledge enhancement in various aspects overall and in each aspect at a high level. These aspects were information technology; services; technical work; and administration.

Librarian teachers who differed in the demographical characteristics of education and school size did not evince concomitant differences in library operation problems and the need for knowledge enhancement in the aspect of library science.

Keywords: Primary Schools / Librarian Teachers /Knowledge Enhancement

บทนำ

ห้องสมุดโรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่เก็บรวบรวมและสงวนรักษาทรัพยากรมรดกทางปัญญาของชาติ และมวลมนุษยชาติ รวมถึงวิทยาการของนักปราชญ์ นักกวี นักการศึกษา นักวิทยาศาสตร์ นักประพันธ์ นักประวัติศาสตร์ นักวิจัย ฯลฯ จึงเป็นศูนย์กลางสำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้คนไปจนตลอดชีวิต (เฉลียว พันธุ์สีดา, ๒๕๓๙, หน้า ๑๘) การจัดตั้งห้องสมุดขึ้นในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียนในห้องเรียน ดังนั้น การให้บริการของห้องสมุดโรงเรียนต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและสภาพของโรงเรียนด้วย

ห้องสมุดโรงเรียนมีความสำคัญในการจัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่เด็กตามหลักสูตร โดยมุ่งให้นักเรียนรู้จักหาวิธีเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ด้วยการค้นคว้าแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ อันเป็นหลักการและเป้าหมายของหลักสูตรที่สร้างขึ้นมาจากการปรับสภาพให้เข้ากับความเป็นไปของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากอิทธิพลของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้ามามีผลกระทบต่อสถานะของสังคม (เฉลียว พันธุ์สีดา, ๒๕๓๒, หน้า ๑๔)

การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนเป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่ง ในการปฏิรูปการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ช่วยให้เกิดการเรียนการสอน

ที่เน้นกระบวนการ และมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองรวมทั้งมีนิสัยรักการอ่าน การเรียนรู้จะไม่เน้นการสอนให้จำบทเรียนแต่ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้บุคคลในชาติมีความพร้อมที่จะพัฒนา และสามารถพัฒนาตนเอง ตลอดจนสังคมให้เจริญก้าวหน้าทันกับอารยประเทศ (พจมาน พงษ์ไพบูลย์และคณะ, ๒๕๔๙, หน้า ๒๖)

ครูบรรณารักษ์เป็นผู้สนับสนุนการสอนทำหน้าที่จัดระบบห้องสมุดโรงเรียน โดยการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด และจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด นอกจากนี้ครูบรรณารักษียังทำหน้าที่สอนเหมือนกับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ (เฉลียว พันธุ์สีดา, ๒๕๓๐, หน้า ๒๙-๓๐) จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ครูบรรณารักษ์มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอน แต่บุคลากรห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้หรือวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ดังนั้น บุคลากรประจำห้องสมุดโรงเรียนจึงต้องได้รับการพัฒนาความรู้ เพื่อการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการเพิ่มพูนความรู้ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในห้องสมุดโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาสภาพการทำงานของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒

๒. เพื่อศึกษาปัญหาในการทำงานของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒

๓. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒

สมมติฐานของการวิจัย

๑. ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ ที่มีวุฒิการศึกษา และสังกัดโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

๒. ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ ที่มีวุฒิการศึกษา และสังกัดโรงเรียนขนาดต่างกันมีความต้องการพัฒนาความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ประชากรในการวิจัย คือ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ จำนวน ๑๔๓ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๐๕ คน จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้แก่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ จำนวน ๑๔๓ แห่ง แห่งละ ๑ ฉบับ รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๐๕ ฉบับได้รับกลับคืนมาและเป็นฉบับที่มีความสมบูรณ์ จำนวน ๘๘ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๘๑ ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการเพิ่มพูนความรู้ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

สภาพการดำเนินงานของครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ สรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีห้องเรียนที่ใช้เป็นห้องสมุดโดยเฉพาะ จำนวน ๔๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๒๗ รองลงมา คือ ใช้ร่วมกับห้องเรียนหรือห้องที่ใช้ทำกิจกรรมอื่น จำนวน ๔๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๗๓ การดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนมีรายละเอียดดังนี้

๑. ห้องสมุด ส่วนใหญ่ มีจำนวนหนังสือ ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ เล่ม ร้อยละ ๕๔.๕๕ จะเห็นได้ว่าห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ มีหนังสือที่ให้บริการไม่เพียงพอผู้ใช้บริการซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จักรพงศ์ เชิดศิริพงศ์ (๒๕๔๑) ที่พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีหนังสือไม่เกิน ๕,๐๐๐ เล่ม สอดคล้องกับการศึกษาของ วิโรจน์ คุณดี (๒๕๕๐) ที่ศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุด ๓ ดี ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูบรรณารักษ์มีความคิดเห็นต่อหนังสือและสื่อการเรียนรู้ของห้องสมุดอยู่ในระดับ ปานกลาง

๒. ห้องสมุด ส่วนใหญ่มีการจัดซื้อหนังสือด้วยงบประมาณน้อยกว่า ๑๐๐ เล่ม ร้อยละ ๓๔.๐๘ รองลงมา คือ ซื้อหนังสือ ๑๐๐-๒๐๐ เล่ม ร้อยละ ๓๑.๘๒ และไม่ได้จัดซื้อ ร้อยละ ๒๒.๗๒ ซึ่ง

สอดคล้องกับการศึกษาของ วิโรจน์ คุณดี (๒๕๕๐) ที่ศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุด ๓ ดี ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูบรรณารักษ์ได้เสนอแนะให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดหาหนังสือและสื่ออย่างเพียงพอ โรงเรียนควรจัดหาหนังสือใหม่ ๆ และสื่อมัลติมีเดียสำหรับห้องสมุดและสอดคล้องกับการศึกษา ของพรชัย แพนแก้ว (๒๕๕๖) ที่ศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๔ พบว่า ผู้บริหารและครูได้เสนอแนะให้จัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุดให้เพียงพอ

๓. ห้องสมุด ส่วนใหญ่มีการเลือกซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด โดยครูบรรณารักษ์ ร้อยละ ๘๑.๘๒ รองลงมา คือ ร้อยละ ๕๖.๘๒ และนักเรียน ร้อยละ ๔๔.๓๒ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นงลักษณ์ ยุทธศิลป์เสวี (๒๕๔๕) ที่ศึกษาสภาพห้องสมุดโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย พบว่า ผู้ที่มีหน้าที่หลักในการคัดเลือกทรัพยากรห้องสมุด คือ บรรณารักษ์ ส่วนใหญ่ ได้รับบริจาคหนังสือจากผู้มีจิตอนุเคราะห์ทั่วไป ร้อยละ ๘๕.๒๐ รองลงมา คือ มูลนิธิ ร้อยละ ๗๓.๘๖ ศิษย์เก่า ร้อยละ ๖๘.๑๘ บริษัท ห้างร้านและหน่วยงานราชการ ร้อยละ ๕๓.๔๑ ตามลำดับ

๔. หอสมุด ส่วนใหญ่ มีการจัดระบบหนังสือ นิทาน นิยาย ร้อยละ ๙๖.๕๙ รองลงมา คือ แยกตามกลุ่มประสบการณ์ ร้อยละ ๗๗.๒๗ และการจัดหนังสือโดยใช้ระบบทศนิยมของดิวอี้ ร้อยละ ๖๘.๑๘ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นงลักษณ์ ยุทธศิลป์เสวี (๒๕๔๕) ที่ศึกษาสภาพหอสมุดโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย พบว่า หอสมุดส่วนใหญ่จัดหมู่โดยใช้ระบบทศนิยมของดิวอี้

๕. หอสมุด ส่วนใหญ่ ให้บริการหนังสือพิมพ์ ๑-๒ ฉบับ ร้อยละ ๗๐.๔๕ รองลงมา คือ ไม่มีให้บริการ ร้อยละ ๑๘.๑๘ ตามลำดับส่วนใหญ่ ให้บริการ ฤกษ์ฤกษ์ ร้อยละ ๘๐.๘๐ รองลงมา VCD (วีซีดี) and DVD (ดีวีดี) ร้อยละ ๖๓.๖๐ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นงลักษณ์ ยุทธศิลป์เสวี (๒๕๔๕) ที่ศึกษาสภาพหอสมุดโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย พบว่า หอสมุดส่วนใหญ่มีซีดีรอม และมีชุดสื่อผสมให้บริการในหอสมุด ส่วนใหญ่มีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ให้บริการอินเทอร์เน็ต ๑.๕ เครื่อง ร้อยละ ๖๐.๙๒ รองลงมา คือ ไม่มีให้บริการ ร้อยละ ๑๙.๕๔ และมี ๖.๑๐ เครื่อง ร้อยละ ๑๓.๗๙ ตามลำดับ

๖. หอสมุด ส่วนใหญ่ มีการจัดกิจกรรมวันภาษาไทย วันสุนทรภู่ และวันสำคัญอื่น ๆ ร้อยละ ๘๙.๗๗ รองลงมา คือ จัดบริการตะกร้าหนังสือเคลื่อนที่ ร้อยละ ๖๓.๖๔ และจัดการประกวดวาดภาพระบายสี ร้อยละ ๖๑.๓๖ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา อุบลรัตน์ สาสีลลิน (๒๕๔๘) ที่ศึกษารูปแบบหอสมุดโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่สนับสนุนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า หอสมุดได้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสร้างเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านอันจะเป็นพื้นฐานของการแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และมีมุมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น มุมนิทาน มุมสบาย สำหรับการอ่านอย่างอิสระ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง อันเป็นรากฐานของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานของครูบรรณารักษ์หอสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ สรุปได้ดังนี้

ครูบรรณารักษ์หอสมุด มีปัญหาในการดำเนินงานหอสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.94$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บังอร ระย่าย้อย (๒๕๕๒) ที่ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานหอสมุดโรงเรียนให้มีชีวิตของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พบว่า ปัญหาการดำเนินงานหอสมุดโรงเรียนให้มีชีวิตของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๑ ด้าน คือ ด้านวัสดุห้องสมุด ($\bar{X} = 3.55$) ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านครุภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.06$) ด้านผู้ใช้ห้องสมุด ($\bar{X} = 3.05$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 2.90$) ด้านการเงินท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.86$) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑. ห้องสมุดโรงเรียนมีปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ๑ ข้อ คือ การให้ความสำคัญต่อห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียน ($\bar{X} = 3.64$) อยู่ในระดับปานกลาง ๓ ข้อ คือ ให้งบประมาณน้อย ($\bar{X} = 2.55$) จำเป็นต้องมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ($\bar{X} = 2.75$) และบรรณารักษศาสตร์ควรทำงานอย่างอื่นนอกจากงานห้องสมุด ($\bar{X} = 2.74$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อาจารย์ แดงอ่อน (๒๕๔๔) ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง พบว่า มีปัญหาด้านการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และด้านอาคารสถานที่ และด้านผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา

๒. ห้องสมุดโรงเรียนมีปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ๓ ข้อ คือ บรรณารักษ์และ

เจ้าหน้าที่ต้องทำงานพิเศษอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.38$) บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่งานเล่มมือ ($\bar{X} = 3.76$) และจำนวนบุคลากรน้อยไปไม่สอดคล้องกับงาน ($\bar{X} = 3.67$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประเสริฐ พุฒินาวรัตน์ (๒๕๕๑) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต ๒ พบว่า เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาในการจัดห้องสมุด เพราะต้องมียานอื่นที่ต้องรับผิดชอบด้วยและจำนวนเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีไม่เพียงพอที่จะให้บริการ งบประมาณในการดำเนินงานและสอดคล้องกับการศึกษาของ สาวิตรี พิทยารักษ์ (๒๕๔๒) ที่ศึกษา เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าบุคลากรที่ร่วมงานมีความสนใจงานห้องสมุดแต่ไม่ได้ช่วยงานครูบรรณารักษ์ต้องรับผิดชอบงานหลายหน้าที่ ขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ซ่อมหนังสือโดยตรง และขาดบุคลากรในการพิมพ์บัตรรายการ ขาดเจ้าหน้าที่บริการโสตทัศนวัสดุ

๓. ห้องสมุดโรงเรียนมีปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านครุภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๑ ข้อ คือ งบประมาณไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.68$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เนาวลักษณ์ มุ่งดำเนินกิจ (๒๕๕๒)

ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต ๒ พบว่า ห้องสมุดขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรม และสอดคล้องกับการศึกษาของ จินตนา บุญเรือง (๒๕๕๒) ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ พบว่า ห้องสมุดประสบปัญหาด้านความเพียงพอของงบประมาณกับการดำเนินงานของห้องสมุด

๔. ห้องสมุดโรงเรียนมีปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด ด้านวัสดุห้องสมุดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๘๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หนังสือพิมพ์และวารสารมีน้อยฉบับ ($\bar{X} = ๓.๐๘$) รองลงมา คือ หนังสืออ่านประกอบวิชาชีพต่าง ๆ มีน้อย ($\bar{X} = ๓.๐๕$) หนังสือชำรุดมาก หนังสือค้นหายาก ($\bar{X} = ๒.๙๙$) และจำนวนหนังสือไม่เพียงพอกับผู้ใช้หนังสือเก่าล้าสมัย ($\bar{X} = ๒.๙๗$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หนังสือที่ผู้ใช้ต้องการไม่มีจำหน่าย ($\bar{X} = ๒.๕๕$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสารทิ ภูมิประเทศ (๒๕๓๙) พบว่า ห้องสมุดมีวารสารไม่เพียงพอกับความต้องการผู้ใช้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ เนาวลักษณ์ มุ่งดำเนินกิจ (๒๕๕๒) พบว่า ห้องสมุดมีงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้และการจัดซื้อหนังสือ สื่อ/วัสดุสิ่งพิมพ์ ที่ทันสมัย นอกจากนี้ยัง

สอดคล้องกับการศึกษาของ ประเสริฐ พุฒินาวรัตน์ (๒๕๕๑) ที่พบว่า ห้องสมุดไม่มีการสำรวจหนังสือสิ่งพิมพ์ อย่างสม่ำเสมอ ทำให้มีหนังสือที่ไม่น่าสนใจ การสำรวจ และ จำหน่ายไม่เป็นปัจจุบันทำให้ไม่สามารถตรวจเช็คหนังสือหายได้

๕. ห้องสมุดโรงเรียนมีปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ห้องสมุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่รักษามารยาทในการใช้ห้องสมุด ($\bar{X} = ๓.๔๑$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สารทิ ภูมิประเทศ (๒๕๓๙, หน้า ๘๗) พบว่า นักเรียนไม่ปฏิบัติตามระเบียบของห้องสมุด และจากการศึกษาของ ทนใจ สายแวว (๒๕๔๖) พบว่า การที่นักเรียนไม่นิยมใช้บริการห้องสมุดมีสาเหตุมาจากครูบรรณารักษ์มีภารกิจที่ต้องดำเนินการมาก ไม่สามารถอยู่บริการอำนวยความสะดวก และแนะนำวิธีการใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ด้านบรรณารักษศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ สรุปได้ดังนี้

ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ($\bar{X} = ๒.๘๓$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พชรินทร์ ปิจมิตร (๒๕๔๒) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารการงานห้องสมุด

โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุด โดยครูไม่มีความรู้และไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับงานห้องสมุด และได้มีการเสนอแนะว่าโรงเรียนควรจัดครูบรรณารักษ์ทำหน้าที่ห้องสมุดที่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์โดยตรง และไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือทำงานหลายอย่างในโรงเรียน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ๖ ข้อ คือ ดุงานโรงเรียนแกนนำห้องสมุด ๓ ดี ($\bar{X} = 3.90$) อบรมการเตรียมบรรณารักษ์และห้องสมุดเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อบรมการจัดกิจกรรมและส่งเสริมการอ่านเชิงรุก ($\bar{X} = 3.82$) ดุงานแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นแต่ละโรงเรียน ($\bar{X} = 3.68$) และอบรมระยะสั้นของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ($\bar{X} = 3.63$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรุณี วรโยธา (๒๕๕๓) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนม่วงลาดวิทยาคาร อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โรงเรียนควรจัดให้มีการศึกษาดูงานห้องสมุดที่มีการจัดอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับการศึกษาของ เนาวลักษณ์ มุ่งดำเนินกิจ (๒๕๕๒) พบว่า โรงเรียนควรจัดการอบรมครูที่รับผิดชอบงานห้องสมุด/เจ้าหน้าที่ และระบบการสืบค้นข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ทนใจ สายแวว (๒๕๔๖) ที่พบว่า โรงเรียนควรจัดให้มีการศึกษาดูงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เหมาะสม

และถูกต้องที่สุด สำหรับการเริ่มต้นดำเนินงานในระยะเริ่มแรก เพราะการศึกษาดูงานจะทำให้มองเห็นภาพรวมของการดำเนินงานได้ดีขึ้น ชัดเจนขึ้นและมีตัวอย่างในการปฏิบัติ การศึกษาดูงานในครั้งนี้ประสบความสำเร็จมาก เพราะครูบรรณารักษ์ผู้ช่วย คณะกรรมการ ห้องสมุดได้เห็นตัวอย่างที่ดีและเป็นรูปธรรมจะช่วยให้การวางแผนดำเนินงานของตนเองได้ง่ายขึ้นความต้องการเพิ่มพูนความรู้สำหรับการปฏิบัติงานห้องสมุดในด้านต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทนใจ สายแวว (๒๕๔๖) พบว่า ครูบรรณารักษ์ขาดประสบการณ์ ความรู้ในการบริหารจัดการห้องสมุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.92$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อุบลรัตน์ สาสิมลิน (๒๕๔๘) ศึกษาเรื่อง รูปแบบห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่สนับสนุนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้ทำหน้าที่บรรณารักษศาสตร์ต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความรู้เรื่องแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้บรรณารักษ์ต้องมีความรู้เรื่องการใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ ห้องสมุดต้องมีทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เช่น แผ่นวีดิทัศน์ ซีดีรอม ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และสอดคล้องจากการศึกษา

ของ สุพัตรา บัณฑิตยพานิชชา (๒๕๔๙) พบว่า บุคลากรห้องสมุดควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดห้องสมุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบปัญหาในการดำเนินงานในห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒

ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชา และสังกัดต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานในห้องสมุดไม่แตกต่างกัน เนื่องจากสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในประเทศไทยมีปัญหาในการดำเนินงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันทั้งโรงเรียนในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะปัญหาด้านบุคลากรที่ครูซึ่งทำหน้าที่บรรณารักษ์ไม่มีความรู้และไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับงานห้องสมุด จำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอ ปัญหาด้านอาคารสถานที่ คือ ห้องสมุดคับแคบไม่เป็นเอกเทศ ปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุสารสนเทศ คือ ห้องสมุดขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และดำเนินงานบริการ (พัชรินทร์ ปิجمات, ๒๕๔๒) ดังนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีครูบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ที่ทำงานเฉพาะห้องสมุด ครูบรรณารักษ์ควรมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาห้องสมุด

การพัฒนาอาคารสถานที่ให้มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก (นงคราญ ใหม่หลวงภาค, ๒๕๔๔)

การเปรียบเทียบความต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒

ครูบรรณารักษ์ห้องสมุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาต่างกัน มีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยครูที่ไม่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์ มีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ในการดำเนินงานห้องสมุดมากกว่าผู้ที่สำเร็จทางการศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์ เนื่องจากงานห้องสมุดจำเป็นต้องอาศัยความรู้และทักษะการทำงานเฉพาะด้านบรรณารักษศาสตร์ ทำให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานในห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด ที่พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งต่างต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ดังเช่น การศึกษาของ ประเสริฐ พุฒินาวรัตน์ (๒๕๕๑) เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาในการจัดห้องสมุด เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการให้บริการ รวมงบประมาณในการดำเนินงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ สาวิตรี พิทยาธรพิทักษ์ (๒๕๔๒)

บุคลากรที่ร่วมงานไม่ได้ช่วยงาน ครูบรรณารักษ์ต้องรับผิดชอบหลายหน้าที่ ขาดบุคลากรซ่อมหนังสือ พิมพ์บัตรรายการ เจ้าหน้าที่ให้บริการโสตทัศนวัสดุ ให้มีครูที่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนและการศึกษาของ เนาวลักษณ์ มุ่งดำเนินกิจ (๒๕๔๐) ที่แนะนำว่า โรงเรียนควรจัดการอบรมครูที่รับผิดชอบงานห้องสมุด/เจ้าหน้าที่ และระบบงานการสืบค้นข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ โรงเรียนควรส่งครูบรรณารักษ์ไปศึกษาดูงาน อบรม และสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ด้านบรรณารักษศาสตร์ นอกจากนี้ สอดคล้องกับ ทนใจ สายแวว (๒๕๔๖) ได้เสนอแนะให้ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดได้มีการพัฒนาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นในการจัดและให้บริการสารสนเทศในห้องสมุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยเรื่องการเพิ่มพูนความรู้ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ควรมีการอบรมบรรณารักษ์ก่อนปฏิบัติงานเพื่อจะเป็นแนวทางที่เหมือนกันในการดำเนินงาน
๒. จัดให้มีการปฐมนิเทศนักเรียนก่อนเข้าใช้บริการห้องสมุด
๓. ประชุมวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนให้บริการ

๔. ประชาสัมพันธ์ทางเว็บห้องสมุดเพื่อให้สมาชิกสมัครมาร่วมกิจกรรม

๕. ควรให้ความสำคัญต่องานโดยการศึกษาข้อมูลก่อนที่จะดำเนินการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาความต้องการเพิ่มพูนความรู้ของครูผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

๒. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้ของครูผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ♦

บรรณานุกรม

- จักรพงษ์ เชิดศิริพงศ์. สภาพปัญหาในการดำเนินงานในห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๑.
- จินตนา บุญเรือง. ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๒.
- เฉลียว พันธุ์สีดา. คู่มือการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, คณะมนุษยศาสตร์, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์, ๒๕๓๐.
- เฉลียว พันธุ์สีดา. เอกสารคำสอนวิชา บรร ๖๓๓ ห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, คณะมนุษยศาสตร์, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์, ๒๕๓๒.
- เฉลียว พันธุ์สีดา. คู่มือการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, คณะมนุษยศาสตร์, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์, ๒๕๓๔.
- ทันใจ สายแหว. การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนบ้านโนนยาง กิ่งอำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๖.
- นงคราญ ใหม่หลวงกาศ. การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอดงจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๔.
- นงลักษณ์ ยุทธศิลป์เสวี. สภาพห้องสมุดโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๕.
- เนาวลักษณ์ มุ่งดำเนินกิจ. ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต ๒. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๒.
- บงอร ระย้าอ้อย. สภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนให้มีชีวิตของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสิงห์บุรี, ๒๕๕๒.
- ประเสริฐ พุฒินาวรัตน์. การจัดการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อสนองต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต ๒. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ๒๕๕๑.

พจมาน พงษ์ไพบูลย์และคณะ. แนวทางการจัดการห้องสมุดโรงเรียนให้มีชีวิต. กรุงเทพฯ : สำนัก
วิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๙.

พรชัย แพนแก้ว. สภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๔. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์,
๒๕๕๖.

พัชรินทร์ ปิจมิตร. การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบุตา
จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๔๒.

วิโรจน์ คุณดี. สภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุด ๓ ดี ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๐.

สง่า พิษณุวดี. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำพูน, ๒๕๔๐.

สมหมาย วัฒนาศิริ. แนวการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนเพิ่มเสริมสร้างความคิด. นนทบุรี: [ม.ป.พ], ๒๕๓๓.

สารภี ภูมิประเทศ. การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
ประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์,
๒๕๓๙.

สาวิตรี พิทยาธงพิทักษ์. ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, ๒๕๔๒.

สุพัตรา บัณฑิตย์พานิชชา. บุคลากรห้องสมุดมีการแลกเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดห้องสมุด.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๙.

อรุณี วรโยธา. การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด โรงเรียนม่วงลาดวิทยาคาร อำเภอจันทวร จังหวัด
ร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๓.

อัมพร บัณศรี. ปัญหาการใช้ห้องสมุด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๑.

อาจารย์ แดงอ่อน. ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๔.

อุบลรัตน์ สาสีผลิน. รูปแบบห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่สนับสนุนการเรียนรู้
การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, กรุงเทพ : บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๔๘.